

/ GRANSKNING

Hör dåvarande ministern kommentera varför pengar drogs in trots varningar om vad som kunde hända. **Foto: SVT**

Här läcker marken koldioxid – regeringen varnades för konsekvenser om pengar stoppades

UPPDATERAD 7 OKTOBER 2021 PUBLICERAD 6 OKTOBER 2021

UPPDRAG GRANSKNING · Under flera år har pengar gång på gång dragits in från våtmarksprojekt som ska hjälpa till att bromsa Sveriges klimatutsläpp. Förra året varnades regeringen för konsekvenserna för enskilda projekt om ekonomiskt stöd drogs in – ändå stoppades 114 miljoner. Uppdrag granskning har varit vid ett av dessa projekt, där koldioxid just nu läcker ur marken.

I Skåne läcker utdikade våtmarker mer koldioxid på grund av den näringsrika jorden. Här finns många våtmarker som behöver återställas. 20 av dem stod startklara förra sommaren, men då bestämde regeringen sig för att dra in pengarna.

I dag står arbetet istället stilla.

– På den här platsen har vi egentligen alla nyttor man kan hitta i hela våtmarksregistret. Här är en hel del organisk jord som nu när den är dikad släpper ganska mycket olika växthusgaser. Kan vi återvåta den igen så stannar vi processen, säger våtmarkskonsulten Tuve Lundström.

Uppdrag granskning träffar honom vid en utdikad våtmark i Baldringe, utanför Ystad. Som våtmarkskonsult är han och de

markägare han jobbar med beroende av statligt stöd för att kunna genomföra arbetet med att återställa våtmarkerna.

– När vi kommer till förra sommaren så stänger man stödsystemet och man gör det helt utan förvarning, säger han.

Flera varningar

I Sverige har [ekonomiska stöd till våtmarker dragits in](#) gång på gång under flera år.

Inför år 2020 upptäcker Jordbruksverket att det finns ett underskott i Landsbygdsprogrammet, som finansierar flera olika satsningar inom det svenska miljöarbetet. De väljer att ge regeringen förslag på hur pengar kan sparas utan att våtmarker berörs.

– Vi gick till och med utanför uppdragets ramar för att trycka på vikten av att hitta andra alternativ än att dra i nödbromsen, säger Andreas Mattisson, biträdande avdelningschef på Jordbruksverket.

Lista: "Våtmarker at risk"

Under den tiden är dåvarande landsbygdsminister Jennie Nilsson (S) ansvarig för Landsbygdsprogrammet. I juni 2020 ber hon Lantbrukarnas riksförbund, LRF, om exempel på markägare och våtmarker som skulle drabbas av ett indraget stöd.

LRF:s mark- och vattenexpert skickar ett mejl till Jennie Nilsson med ämnesraden "Våtmarker at risk" och listar över 80 olika projekt i landet – det största är arbetet med åkern i Baldringe.

Trots det drar regeringen ändå in stöd till våtmarker på 114 miljoner.

– Det var en samlad bedömning som gjordes utifrån det underlag vi fick in ifrån Jordbruksverket, där syftet var att effekten för enskilda ändå skulle bli så liten som möjligt. Sedan är det djupt beklagligt att man får den här typen utav ryckighet i systemen, säger dåvarande landsbygdsminister Jennie Nilsson (S).

Projekt står still

De flesta av projekten från listan står i dag helt still. I Skåne har inget av de 20 projekt som listas kunnat starta arbetet under sommaren 2021.

Jennie Nilsson (S) säger att man behöver ha ordning och reda i statens finanser och att staten inte kan betala ut pengar som inte finns.

– Å andra sidan är det självklart så att när man gör korrigeringar på så här stora belopp så får det konsekvenser och det märks. För den som hade planerat att söka de här pengarna just under hösten 2020 fick man vänta tills att det fanns nya pengar att söka från och med i år. Det uppskattas givetvis inte.

I september 2020 presenterade regeringen i sin budget 775 miljoner kronor till Naturvårdsverket för arbete med våtmarker under de kommande tre åren.

VÅTMARKER OCH KLIMATUTSLÄPP

- På 1800-talet eskalerade torrläggning av våtmarker för att skapa nya åkrar. Utdikningarna har fortsatt – och fått stora konsekvenser för klimatet. Våtmarkerna som en gång band stora mängder kol, läcker nu i stället koldioxid rakt ut i atmosfären.
- För snart 50 år sedan skrev Sverige under Våtmarkskonventionen. Där har man, tillsammans med 170 andra länder, förbundit sig att skydda de viktiga våtmarkerna.
- I utdikade våtmarker blir den blöta jorden torr, vilket gör att syre kommer åt torven som finns i marken. Torv består ungefär till hälften av kol som avger koldioxid och lustgas när den bryts ned. Det är växthusgaser som påverkar klimatet och gör att jorden värms upp.
- Utsläpp från våtmarker som har dikats ut står för 20 procent av Sveriges klimatutsläpp – lika mycket som personbilstrafiken.
- När man återställer utdikade våtmarker, genom att gräva igen diken, bromsas utsläppen. När växtligheten blötläggs släpps i stället metan ut, men summan av utsläppen blir betydligt mindre.
- 1999 satte Sverige upp det egna målet "Myllrande våtmarker" som fokuserade på utsläpp, biologisk mångfald och grundvattenförsörjning. Det skulle uppnåts 2020 – så har inte skett.
- 2019 slog FN:s klimatpanel, IPCC, fast att återställandet av våtmarker är en av de snabbaste klimatåtgärder som går att göra.

RELATERAT

Flera svenska regeringar har misslyckats med viktiga klimatfrågan – utsläpp hade kunnat bromsas >

6 oktober 2021

Se bilderna från våtmarken som blev verklighet >

6 oktober 2021

Så fungerar klimatbomben som gömmer sig i marken >

6 oktober 2021

✉ **Malin Crona** (malin.crona@svt.se)

✉ **Lisa Svensson** (lisa.svensson.1@svt.se)

✉ **Karin Mattisson** (karin.mattisson@svt.se)

✉ **David Lindahl** (david.lindahl@svt.se)

Uppdaterad 7 oktober 2021 kl 14:18

Publicerad 6 oktober 2021 kl 16:04

✉ Hittat språk- eller faktafel i texten?

Lokal. Lättanvänd. Opartisk. Ladda ner appen nu!

SÅ ARBETAR VI

SVT:s nyheter ska stå för saklighet och opartiskhet. Det vi publicerar ska vara sant och relevant. Vid akuta nyhetslägen kan det vara svårt att få alla fakta bekräftade, då ska vi berätta vad vi vet – och inte vet. [Läs mer](#)

MER OM: KLIMAT

Näringsdepartementet: "Det finns redan pengar till klimatanpassning"

Klimatstöd till Sametinget inte aktuellt

När katastrof blir vardag – hur gör man då?

Kör ut mat till renarna varje dag, hoppas på nytt ersättningssystem.

Då kommer det regna mer än det snöar på Arktis

Ny studie: Kan inträffa 20 år tidigare än vad forskare tidigare trott

JUST NU SENASTE NYTT OM CORONAVIRUSET
